

**Wetenschappelijke Commissie 12 december 2002 (Geologisch Instituut, campus
De Sterre, gebouw 281, Gent, 14u)**

Verslag van de vergadering

Aanwezig: Rudy Herman, Patric Jacobs (voorzitter), Joachim Maes (vervanger Filip Volckaert), Jan Mees, Jaak Monbaliu, Jan Seys, Colin Janssen, Magda Vincx

VERSLAG

Verslaggever: Jan Seys

1) Verslag vorige vergadering

Het verslag van de vorige vergadering wordt goedgekeurd.

2) Bijkomende agendapunten

Rudy Herman wil graag een punt aan de agenda toevoegen, m.b.t. de coördinatie van het gebruik van mariene infrastructuur op Europees niveau.

3) Beslissingen van de vorige Raad van Beheer

Op de Raad van Beheer van 11 december 2002 werd de begroting voor 2003 goedgekeurd. Hierbij valt op dat geen geld is voorzien om te herinvesteren in de uitrusting van de Zeeleeuw, om zo de infrastructuur op peil te houden. Immers, na een startinvestering van ca. 22 miljoen BEF, is het voorziene bedrag 'Zeeleeuw' net toereikend om de dagelijkse werking te verzekeren. Er is wel hoop dat een bijkomend krediet voor elektronische infrastructuur zal worden goedgekeurd, waardoor zowel in het datacentrum als aan boord van de Zeeleeuw aan efficiëntie kan worden gewonnen. De begroting 2003 voorziet ook in minder middelen voor het organiseren van symposia en het bijwonen van symposia door VLIZ personeel. Op de vraag van Magda Vincx of deze begroting gemaakte afspraken inzake gebruik van de Zeeleeuw in het gedrang brengt, wordt negatief geantwoord. De van tijd tot tijd toch nog onverwacht opduikende probleempjes met de (nu vaste) bemanning van De Zeeleeuw, worden opgevolgd. Bij noodsituaties kan steeds via André Cattrijsse gepoogd worden toegang te verkrijgen tot andere schepen.

4) Samenwerkingsakkoorden met AWZ, BMM en universiteiten

4.1. AWZ

Er is een overeenkomst in de maak tussen VLIZ en AWZ met betrekking tot wederzijdse dienstverlening en uitwisseling van data en informatie. Hierin kadert de feitelijke

samenwerking m.b.t. het Meetnet Vlaamse Banken (reeds operationeel), die verder zal worden uitgebreid tot alle tijgebonden rivieren. Verder engageert VLIZ zich ertoe om de publicaties van AWZ te helpen ontsluiten. Voor wat betreft de afdeling Waterbouwkundig Laboratorium en Hydrologisch Onderzoek (AWZ-WLH) is dit laatste aspect reeds concreet afgesproken.

4.2. BMM

De samenwerkingsovereenkomst inzake de operationele coördinatie RV Belgica en Zeeleeuw tussen VLIZ en BMM (cfr. uitgedeeld op vergadering), is getekend en wordt in wezen operationeel vanaf het vaarschema 2004.

4.3. Universiteiten

De ondertekening van een samenwerkingsakkoord tussen VLIZ en de professoren Vincx, Vanreusel, Coppejans en Vyverman (Universiteit Gent, Vakgroep Biologie) is in een definitieve fase beland. De overeenkomst (cfr. concept uitgedeeld op vergadering) houdt in dat beide partijen elkaar erkennen als bevoorrechte partners in de ontwikkeling en beheer van databanken voor mariene biodiversiteit. Ook andere professoren ecologie reageerden reeds enthousiast bij de voorstelling van een dergelijke overeenkomst. VLIZ wil deze strategie overigens niet beperken tot het vakdomein 'ecologie' maar ook andere disciplines de kans bieden om vergelijkbare overeenkomsten af te sluiten. Zowel het Laboratorium Hydraulica van de KUL (prof. Berlamont) als het Laboratorium ... (prof. Janssen) toonden uit die hoek reeds concrete interesse.

Op de vraag van Patric Jacobs of deze samenwerkingen overlappen met het 'open archive' systeem van universiteiten (om thesissen te ontsluiten), wordt negatief geantwoord door Jan Mees. Het initiatief gaat immers voornamelijk om ontwikkeling en beheer van databanken, waarvan thesissen geen of een marginaal deel uitmaken. Hierop volgt een algemene discussie over de wenselijkheid en de methodes om volledigheid na te streven bij het verwerven van mariene thesissen voor de VLIZ mediatheek.

5) Onderzoeksfaciliteiten en monitoring

Nieuwe investeringen in de Zeeleeuw werden reeds behandeld onder 3.

Verder valt te melden dat momenteel de verbouwingen aan de gang zijn in de serres te De Haan.

Het monitoringsprogramma Noordzee, opgezet door VLIZ i.s.m. diverse universitaire groepen en instellingen, startte in september 2002 en loopt vlot.

6) Nieuwe initiatieven datacentrum en mediatheek

VLIZ ontwikkelde in 2002 een webinterface die de meetgegevens van WOD98 (World Ocean Database) voor de Noordzee toegankelijk maakt. Op korte termijn wordt deze publiek gezet, zodat geïnteresseerden deze boeiende databank kunnen exploreren.

Ook MIDAS (Mariene Informatie en Data Acquisitie Systeem), het data-acquisitiesysteem aan boord van de Zeeleeuw, onderging een face-lift. Er is nu de mogelijkheid om meetgegevens van het Meetnet Vlaamse Banken op te roepen, door te klikken op de

gevaren route. Ook kunnen grafieken en ruwe data van CTD profielen, gemeten tijdens campagnes, worden opgevraagd.

Sinds deze week beschikt het VLIZ over een online versie van de ASFA databank. Er zal een uitnodiging volgen aan mogelijke gebruikers, om indien gewenst zoekacties via keywords te laten uitvoeren op het VLIZ.

Eén van de beleidsdoelen van de VLIZ mediatheek is het zo volledig mogelijk verwerven van alle mariene publicaties (ook de historische) van Vlaamse (Belgische) oorsprong en over de Vlaams/Belgische mariene regio. De invoer voor deze 'Belgische Mariene Bibliografie' (BMB) is momenteel volop aan de gang, mede door het werk van een stagiair. Tevens is er bij ASFA een projectvoorstel ingediend om de verdere ontsluiting te bespoedigen. Eens de historische achterstand is bijgebeend (en ontsloten via CD), kunnen updates daarna systematisch digitaal worden geleverd, een initiatief dat eventueel zelf kan gezien worden ter vervanging van de huidige 'Collected Reprints'. In dit kader volgt een uitgebreide discussie over het nut om verder te gaan met de jaarlijkse publicatie van een papieren (en dure) versie van deze Collected Reprints. Als besluit zal VLIZ een balans opmaken van de kosten verbonden aan het jaarlijks uitbrengen van Collected Reprints, in de vorm van een veredelde ringmap met daarin de gecopieerde reprints en aangevuld met pdf-versies toegankelijk gemaakt via het web. Zo blijft een papieerversie voorhanden (ook belangrijk voor ruilabonnementen), kunnen nakomende reprints gemakkelijk worden toegevoegd of bijgecopieerd, worden de kosten gedrukt en zullen ook digitale versies in voege komen.

7) Activiteiten

7.1. Wetenschapsweek en -Feest oktober 2002

De achtste editie van het Vlaamse Wetenschapsfeest vond dit jaar plaats op zaterdag 19 en zondag 20 oktober in de Flanders Expo Hallen te Gent. Dit evenement ging vooraf aan de jaarlijks georganiseerde Wetenschapsweek, waarbij tal van onderzoeksinstituten hun deuren openen voor een breed publiek. VLIZ was present op het Wetenschapsfeest in één stand met diverse Vlaamse mariene onderzoeksgroepen.

7.2. Evaluatie 'Colour of Ocean Data'

Met een talrijke opkomst, de aanwezigheid van heel wat zwaargewichten uit het wereldje van het mariene databeheer en een zeer vruchtbaar debat kan het 'Colour of Ocean Data' (COD: 25-27 november 2002) terugkijken op een geslaagd initiatief. De organisatie mocht dan ook heel wat felicitaties ontvangen voor dit originele initiatief.

7.3. Jongerencontactdag 28 februari 2003

De Jongerencontactdag 2003 zal plaatsvinden op vrijdag 28 februari en wordt opgebouwd volgens het zelfde scenario als vorig jaar: een dagprogramma in het provinciehuis Boeverbos (Brugge) met voordrachten, een gejureerde postersessie, databank-demonstraties, prijzenuitreiking Aanmoedigingsprijzen en North Sea Award 2002 en veel mogelijkheid tot onderling contact. Alle voordrachten worden in het Engels gegeven, zodat ook vreemde studenten worden aangetrokken. Nieuw is een geplande enquête bij de aanwezigen naar hun wensen voor volgende Jongerencontactdagen.

7.4. Wetenschappelijke prijzen 2002

Er zijn opmerkelijk meer inzendingen binnengestroomd voor zowel de VLIZ Aanmoedigingsprijzen Jonge Mariene Wetenschappers 2002 als voor de North Sea Award 2002. Een jury wordt eerstdaags samengesteld om de winnaars te selecteren uit de ingestuurde werken.

7.5. Studiedag over het Zwin 21 maart 2003

Op vrijdag 21 maart 2003 organiseren VLIZ en de Compagnie Het Zoute een feestzitting ter afronding van 50 jaar Zwin en ter afscheid van conservator Guido Burggraeve, die dit jaar met pensioen gaat. Tevens staat deze studienamiddag in het teken van de waarde van dit unieke gebied en de nieuwe plannen voor het Zwingebied.

Ten behoeve van deze studiedag werkt VLIZ ook aan een bibliografie over het Zwin. Er wordt dan ook een oproep gedaan naar de wetenschappelijke gemeenschap om de kasten te legen en belangrijke overzichtsartikelen m.b.t. het Zwin op te diepen. Verder wordt gesuggereerd ook de Internationale Zwincommissie te contacteren. Patric Jacobs zal informeren naar eventuele stageverslagen van de Universiteit van Utrecht in het Zwin en Jaak Monbaliu maakt melding van experimenten met het slaan van bressen in de dijk.

7.6. Workshop strandreiniging 7 mei 2003

Om een breed publiek te informeren over de zin en onzin van aselectieve, mechanische strandreinigingen, organiseert VLIZ op 7 mei 2003 een workshop. Het is tevens de bedoeling om de strandarbeiders in het veld ter zake toelichting te verschaffen en ter voorbereiding een brochure te maken over strandreinigingen. Magda Vincx merkt op dat Tom Ghekiere momenteel op dit onderwerp werkt en dus zeker foto's beschikbaar heeft. Ook werd recentelijk een thesis geschreven door Annelies Debacker over de fauna geassocieerd met wieraanspoelsel.

7.7. Andere

Het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP) benaderde VLIZ met de vraag een workshop te willen helpen voorbereiden eind november 2003 over visserijpatrimonium. Verdere besprekingen zijn gepland.

Steven Degraer (Universiteit Gent, Vakgroep Biologie) richtte de vraag aan VLIZ om de mogelijkheid te onderzoeken voor een internationale workshop over het effect van windparken op zee op het aanwezige benthos.

8) Overzicht nieuwe en geplande publicaties

8.1. Brochure VLIZ

Er is een nieuwe VLIZ brochure, zowel in de Nederlandse als Engelse taal (cfr. Bijlage).

8.2. Nieuwsbrief en Grote Rede

Nieuwsbrief 6 is in druk en wordt nog voor het eindejaar verstuurd. Het bevat o.a. bijdrages over mangroves, het archeozoologisch onderzoek op het KMMA en een interview met Jean-Louis Herrier. Ook Grote Rede 6 zal nog voor het eind van 2002 gedrukt geraken, met als hoofdartikels: 'Natuurbehoud en landbouw in de polder van Uitkerke', 'Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid' en 'Getij verklaard'.

8.3. *Collected Reprints*

Voor discussie zie hoger.

8.4. *Abstractenboek en proceedings COD*

N.a.v. het international symposium 'Colour of Ocean Data' (Brussel, 25-27 november 2002) werd een abstractenboek gepubliceerd in de reeks VLIZ Special Publications. Momenteel worden de teksten ingewacht voor de aanmaak van proceedings.

8.5. *Special publication "Anatomie en dynamiek van de Vlaamse stranden"*

Met prof. Em. Guy Demoor werd overeengekomen dat VLIZ hem zal ondersteunen bij het maken van een publicatie over de anatomie en de dynamiek van de morfologische vormen langs het Vlaamse strand. Deze samenwerking zal eind 2003 uitmonden in een kleurrijke strandveldgids van ca. 60-70 pagina's.

9) *Projecten*

Elk van de onderstaande projecten waaraan VLIZ deelneemt worden door Jan Mees kort toegelicht. Voor het Interreg III project Exper-PF reageerde het kabinet van Van Mechelen positief op de vraag voor cofinanciering (cfr. 60% eigen inbreng).

De EU-FP5 projecten Marbena en MarineXML verlopen administratief niet zo vlot. MarineXML is nog niet getekend, terwijl Marbena pas recentelijk getekend geraakte – niettegenstaande reeds een behoorlijk deel van het werk door VLIZ is uitgevoerd.

Voor het Schelde Informatie Centrum zijn de selecties voor een 50% opdracht 'Vlaams SIC medewerker' afgerond en werd Bregje Beyst weerhouden.

VLIZ is betrokken bij een aantal 'Expressions of Interest' voor het zesde Kaderprogramma. Verwacht wordt dat VLIZ samen met EcoServe (Ierland) het databeheer van een marien biodiversiteitsproject zal trekken.

- 9.1. Onderzoek gevolgen Sigmapijan
- 9.2. PODO II: TROPHOS en ENDIS-RISKS
- 9.3. INTERREG III: STARDUST en EXPER-PF
- 9.4. EU-FP5: MARBENA en MarineXML
- 9.5. Scheldefonds en Schelde Informatie Centrum
- 9.6. ASFA Trust Fund Proposal bibliotheek
- 9.7. Projecten AMINAL-afdeling Natuur
- 9.8. EU-FP6 projecten

Er volgt nog een discussie over wat nu juist de rol (rechten en plichten) is van de end-users in de PODO II projecten. Kennelijk is die rol nog niet goed afgelijnd en is het nog aftasten hoe dit instrument zal functioneren in de toekomst.

- 9.9. Andere

VLIZ werd door AWZ en PROCES als belangrijke kandidaat naar voor geschoven om, ten behoeve van het luik onderzoek en monitoring van de Lange-Termijn Visie getijgebonden Schelde, zijn expertise aan te wenden bij het opstellen en beheren van een informatiesysteem (cfr. IMIS) en bij het in kaart brengen van monitoringsgegevens.

10) Varia

Rudy Herman benadrukt dat VLIZ – n.a.v. de stuurgroepvergadering van OBIS-CoML gehouden te Brussel net voor het Colour of Ocean Data Symposium – werd voorgesteld om samen met EcoServe een hoofdrol te spelen in het datamanagement van marien biologische data.

Tevens pleit Rudy Herman voor een betere internationale coördinatie van het gebruik van mariene infrastructuur (minstens in een 3-landenconfiguratie met Frankrijk en Nederland) en wil hij hieromtrent graag een discussie op gang trekken binnen de Wetenschappelijke Commissie van het VLIZ. Er wordt afgesproken dat de Wetenschappelijke Commissie zich in een eerste stap op één van volgende data (28, 29 of 30 april 2003) zal afzonderen (mogelijk in abdij Oudenburg; Jan Mees informeert) om – op basis van de tekst over 'nood aan coördinatie' voorgesteld door Jean Berlamont op het nationaal marien symposium van november 2001 – de vollen te stemmen. Rudy Herman maakt tevens een tekst die ter voorbereiding van deze sessie ondersteuning kan bieden.

11) Volgende vergaderingen

De data voor de vergaderingen van de Wetenschappelijke Commissie in 2003 worden vastgelegd op:

- vrijdag 14 maart
- donderdag 12 juni
- vrijdag 10 oktober
- donderdag 11 december